

**YOSHLAR UCHUN INNOVATSION RIVOJLANISH
STRATEGIYALARI**

Alimova Umida Jumaboy qizi

Urganch Ranch texnologiya Universtiteti

“Maktabgacha ta’lim pedagogikasi va psixologiyasi”

2-bosqich talabasi.

Annotatsiya: *XXI asr fan-texnika, axborotlashtirish asri bo‘lishligi bilan bugungi jadallashib borayotgan ilm-fan yutuqlari kechagi oldimizga qo‘yilgan rejalarning natijasi sifatida namoyon bo‘lmoqda. Bugungi kunda butun dunyoda ro‘y berayotgan globallashuv sharoitida mamlakatimiz barqaror taraqqiy etib borishi uchun har tomonlama modernizatsiyalashgan tizimli yondashuvni taqozo qilayotganligi munosabati bilan olib borilayotgan islohotlar samarasini yanada oshirish, hamda davlat va jamiyatning har tomonlama va jadal rivojlanishi uchun shart-sharoitlar yaratish ko‘zda tutilga.*

Аннотация: *Поскольку XXI век-это век науки, техники, информатизации, сегодняшние ускоряющиеся достижения науки проявляются как результат вчерашних планов. В связи с тем, что в условиях глобализации, которая сегодня происходит во всем мире, наша страна требует всестороннего модернизированного системного подхода для достижения устойчивого развития, предполагается дальнейшее повышение эффективности проводимых реформ, а также создание условий для всестороннего и динамичного развития государства и общества.*

Annotation: *Since the 21st century is the century of science, technology, and informatization, today's accelerating scientific achievements are manifested as a result of yesterday's plans. Due to the fact that in the context of globalization, which is taking place all over the world today, our country requires a comprehensive modernized systemic approach to achieve sustainable development, it is expected to further*

increase the effectiveness of ongoing reforms, as well as create conditions for the comprehensive and dynamic development of the state and society.

Kalit so'zlar. Innovatsiya, ta'lim, harakatlar strategiyasi, farmon, qaror, yoshlar, Yangi O'zbekiston, rivojlanish, texnologiya, zamonaviy.

Ключевые слова. Инновации, образование, стратегия действий, декрет, решение, молодежь, новый Узбекистан, развитие, технологии, современность.

Key words. Innovation, Education, Action Strategy, decree, decision, Youth, New Uzbekistan, development, technology, modern.

O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishgandan buyon ulkan islohotlar va taraqqiyot bosqichini bosib o'tdi. Ushbu taraqqiyot va bunyodkorlik yo'lida barkamol avlodning o'rni juda katta. Mamlakatimiz rivoji taraqqiyotining asosi ta'lim tizimining sifatli va mukammalligi bilan ham bog'liq. Shu bois ta'lim tashkilotlarida ta'lim jarayoni sifatini oshirish, innovatsion hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni ishlab chiqish, pedagogika va psixologiya fanlariga oid bilimlarini yanada mustahkamlash va olgan bilimlarini o'quv-tarbiya jarayonida qo'llay olishga o'rgatish, shuningdek, ta'lim jarayoni ishtirokchilariga pedagogik mahorat sirlarini ochib berishdan iborat.

Barkamol avlodni tarbiyalash va ularni davr talabiga mos qilib shakllantirish azal-azaldan xalqimizning ezgu orzusi bo'lib kelganligi barchamizga ma'lum. Buyuk donishmand Abu Ali Ibn Sino o'z pedagogik qarashlarida "Har bir kishini uning borlig'i va qobiliyatiga ko'ra o'qitish kerak. Aks holda ta'lim-tarbiya ko'zlangan natijani bermaydi", degan g'oyani ilgari suradi.

"Innovatsiya" (ing. innovation — kiritilgan yangilik, ixtiro) so'zi - ishlab chiqarish sohasida paydo bo'lgan. Dastavval bu tushuncha texnika va texnologiya avlodlarini almashtirishni ta'minlash uchun sarflangan iqtisodiy mablag'lar, ilmiy-texnika yutuqlari va ilg'or tajribalarga asoslangan texnika, texnologiya, boshqarish va mehnatni tashkil etish kabi sohalaridagi yangiliklar, shuningdek, ularning turli sohalar va faoliyat doiralarida qo'llanilishi kabi tushunchalar bilan izohlangan.

Innovatsion ta'lim texnologiyasi - bu o'quv jarayonining samaradorligini oshirish va ta'lim faoliyati uchun eng yaxshi shart- sharoitlarni yaratish uchun mavjud

usullar va vositalarni yangilash yoki sifat jihatidan yaxshilashni o'z ichiga olgan o'quv va ta'lim faoliyatini tashkil etish metodologiyasidir.[1].

Innovatsion ta'lim texnologiyalari uchta asosiy komponentga asoslanadi:

1. Zamonaviy, yaxshi tuzilgan tarkib, uning asosi tadbirkorlik faoliyatining hozirgi voqeliklariga javob beradigan kasbiy faoliyatdagi kompetensiyalardir. Mazmuni zamonaviy aloqa vositalari orqali uzatiladigan turli multimedia materiallarini o'z ichiga oladi.

2. Zamonaviy, innovatsion o'qitish usullarini qo'llash. Bunday usullar bo'lajak mutaxassisning kasbiy va shaxsiy kompetensiyalarini rivojlantirishga, o'quvchilarni faol bilim va amaliy faoliyatga jalb etishga, bilish jarayonida tashabbuskorlikni namoyon etishga yo'naltirilgan bo'lishi kerak.

3. Ta'lim jarayonida zamonaviy infratuzilmaning mavjudligi. U o'qitishning yangi shakl va usullarini, xususan, masofaviy ta'limni qo'llashga yordam beradigan axborot, texnologik, tashkiliy va kommunikatsiya komponentlariga asoslanishi kerak. Ta'limda innovatsion texnologiyalar o'qitishda muayyan yondashuvlarni qo'llash, ya'ni yangi texnologiyalarni rivojlantirish uchun asos bo'lgan talablar va maqsadlarni o'z ichiga olgan tamoyillar asosida amalga oshiriladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvar- dagi PF-60-sonli Farmoni bilan tasdiqlangan 2022–2026-yillar- ga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiya- sining asosiy yo'nalishlari va maqsadlari, kelgusi 5 yilda yoshlar hayotidagi o'rni va roli, so'nggi yillarda mamlakatimizda yoshlar siyosati yo'nalishida amalga oshirilgan huquqiy islohotlar, shuningdek, yoshlar bilan ishlash, ularning qonuniy manfa- atlarini himoya qilish va har tomonlama qo'llab-quvvatlash, iqtidorli va iste'dodli yoshlarni qo'llab-quvvatlash hamda rag'batlantirish, yoshlar o'rtasida tadbirkorlikni rivojlantirish masalalarini yana-da takomillashtirish masalalarini taqdid etishni maqsad qilgan. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi PF-49/47-son Farmonida yoshlarga oid davlat siyosati sohasida amalga oshirilgan ijtimoiy-huquqiy

islohotlarning mazmun- mohiyatini ham tadqiq etgan. Tadqiqotdan kelib chiqib, taklif va tavsiyalar ilgari surilgan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-sonli Farmoni bilan Yangi O'zbekistonning kelgusi 5 yilga mo'ljallangan Taraqqiyot strategiyasi tasdiqlandi. Mazkur hujjat O'zbekistonni keyingi 5 yilda rivojlantirishning 7 ta ustuvor yo'nalishi doirasida 100 ta maqsadga erishishga qaratilgan va 2022-yilda amalga oshirilishi lozim bo'lgan 398 ta chora-tadbirni o'z ichiga oladi. Yangi O'zbekistonning 2022-2026-yillarga mo'ljallangan taraqqiyot strategiyasida quyidagi yettita ustuvor yo'nalish nazarda tutildi:

- inson qadrini yuksaltirish va erkin fuqarolik jamiyatini yanada rivojlantirish orqali xalqparvar davlat barpo etish;
- mamlakatimizda adolat va qonun ustuvorligi tamoyillarini taraqqiyotning eng asosiy va zarur shartiga aylantirish;
- milliy iqtisodiyotni jadal rivojlantirish va yuqori o'sish sur'atlarini ta'minlash;
- adolatli ijtimoiy siyosat yuritish, inson kapitalini rivojlantirish;
- ma'naviy taraqqiyotni ta'minlash va sohani yangi bosqichga olib chiqish;
- milliy manfaatlardan kelib chiqqan holda umumbashariy muammolarga yondashish;
- mamlakatimiz xavfsizligi va mudofaa salohiyatini kuchaytirish, ochiq, pragmatik va faol tashqi siyosat olib boorish.[2].

Yangi O'zbekistonning 2022–2026-yillarga mo'ljallangan taraqqiyot strategiyasida yettita ustuvor yo'nalish nazarda tutildi. Adolatli ijtimoiy siyosat yuritish, inson kapitalini rivojlantirish – Taraqqiyot strategiyasining to'rtinchi ustuvor yo'nalishi hisoblanib, ushbu yo'nalishda bevosita yoshlar bilan ishlash, ularning qonuniy manfaatlarini himoya qilish va har tomonlama qo'llab-quvvatlash, siyosiy, huquqiy ongi va madaniyatini yuksaltirish, siyosiy jarayonlarga faol jalb qilish, iqtidorli va iste'dodli yoshlarni qo'llab-quvvatlash hamda rag'batlantirish, yoshlar

o'rtasida tadbirkorlikni rivojlantirish masalalarini yanada takomillashtirishga e'tibor qaratildi.

Yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish uchun shart-sharoitlar yaratish bo'yicha. yoshlarni ish bilan ta'minlashda ularning iqtisodiy mustaqillikka erishishlari va hayotda o'z o'rinlarini topib ketishlarida kichik biznes va tadbirkorlik sohasining rivojlanishi eng asosiy omil va manba bo'lib xizmat qiladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 17-noyabrdagi "Hunarmand- chilikni yanada rivojlantirish va hunarmandlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-52/42-sonli, 2018-yil 27-iyundagi "Yoshlar-kelajagimiz" Davlat dasturi to'g'risida"gi PF-54/66-sonli Farmonlari, 2018-yil 26-apreldagi "Fermer, dehqon xo'jaliklari va tomorqa yer egalari faoliyatini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-36/80-sonli, 2018-yil 7-iyundagi "Har bir oila – tadbirkor" dasturini amalga oshirish to'g'risida"gi PQ-37/77-sonli va 2018-yil 14-iyuldagi "Aholi bandligini ta'minlash borasidagi ishlarni takomillashtirish va samara- dorligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-38/56-sonli Qarorlari asosida imtiyozli kreditlar oilaviy tadbirkorlik, daromad topishga qaratilgan muayyan mehnat faoliyati bilan shug'ullanish va faoliyat turini kengaytirish istagini bildirgan aholi hamda tadbirkorlik subyektlariga yillik 8 foiz stavkada 3-6 oygacha bo'lgan imtiyozli davr bilan 3 yildan ko'p bo'lmagan muddatga ajratiladi. Bunda, 2020-yil 1-yanvardan boshlab kreditlar AT Xalq banki, "Mikrokreditbank" ATB va "Agrobank" ATB orqali O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankning qayta moliyalashtirish stavkasida ajratish imkoniyatlari yaratildi.[3].

Yoshlarning bo'sh vaqtlarini mazmunli tashkil etish va yoshlar sportini ommaviy rivojlantirish yoshlarni sportga jalb qilish va ularni sog'lom qilib voyaga yetkazish uyun hozirhi kunda mamlakatimizda barcha shart- sharoitlar yaratilingan. Aholi sog'lig'ini mustahkamlashga ko'maklashadigan aniq dasturlarni amaliyotga joriy etish, yoshlar, ayollar va keksalarni sog'lom turmush tarziga keng jalb qilish va ularni jismoniy faolligini oshirish uchun qo'shimcha shart-sharoitlar yaratish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 30-oktabrdagi

“Sog‘lom turmush tarzini keng tatbiq etish va ommaviy sportni yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF–60/99-sonli Farmon qabul qilindi. Mazkur Farmon bilan yil davomida aholi, shu jumladan, yoshlar o‘rtasida to‘rt bosqichli (mahalla, tuman (shahar), viloyat, respublika) yurish va yugurish, badminton, stritbol, mini futbol, velosport, “Workout” bo‘yicha sport musobaqalarining tashkil qilinishini, shu bilan birga, sportchi yoshlarni saralash va katta sportga iqtidorli sportchilarni tanlab olish (seleksiya), yoshlar orasida sportni ommalashtirishda yuqori natijalarga erishish maqsadida hududlarning o‘ziga xos xususiyatlari, aholining qiziqishi va xohish-istaklaridan kelib chiqib, umumta’lim maktablarini kamida bittadan ustuvor, istiqbolli, rivojlanayotgan, shu jumladan, milliy sport turlariga ixtisoslashtirilish belgilandi.

Xorijiy mamlakatlarda o‘qiyotgan va mehnat qilayotgan o‘zbekistonlik yoshlarning huquq va manfaatlarini himoya qilish, ularni har tomonlama qo‘llab-quvvatlash va rag‘batlantirish, Vatanga sadoqat ruhida tarbiyalash hamda jamiyatda o‘z o‘rnini topishiga ko‘maklashish borasidagi ishlar samaradorligini oshirish maqsadida O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 5-avgustdagi “O‘zbekiston yoshlari umumjahon assotsiatsiyasi faoliyatini qo‘llab-quvvatlash va samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 649-sonli Qarori qabul qilindi.

Mazkur Qaror bilan “O‘zbekiston yoshlari umumjahon assotsiatsiyasi” nodavlat notijorat tashkiloti faoliyati takomillashtirilib, unga davlat organlari va muassasalari, nodavlat notijorat tashkilotlar va fuqarolik jamiyati boshqa institutlari, shuningdek, xalqaro va xorijiy tashkilotlar bilan o‘zaro hamkorlik qilish rejalarini belgilashda, tadbirlarni tashkil etish va o‘tkazishda amaliy yordam ko‘rsatish vazifasi belgilandi.

Shu bilan birga, yoshlar siyosati sohasida xalqaro hamkorlikni rivojlantirish, yoshlar sohasidagi xalqaro reytinglarda mamlakatimiz mavqeini oshirish bo‘yicha zarur choralar ko‘rish, xorijda ta’lim olayotgan yoshlar bilan olib borilayotgan ishlarni tizimli yo‘lga qo‘yish ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, “Yoshlar – Yangi O‘zbekiston bunyodkorlari” shiori ostida “Yangi O‘zbekiston – Uchinchi Renessans” g‘oyasining ro‘yobga chiqarilishini ta’minlash maqsadida “Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi” mavzusida plakatlar turkumi, multimedia va boshqa zamonaviy targ‘ibot mahsulotlari yaratish, “O‘zbekiston qahramonlari”, “Ma’naviyat lug‘ati” kitoblarning taqdimotini o‘tkazish hamda har yili an’anaviy tarzda “Ma’naviyat festivali”ni o‘tkazib borish belgilandi.

So‘nggi yillarda mamlakatimizda iqtidorli yoshlarning tashabbuslarini qo‘llab-quvvatlash borasida amalga oshirilayotgan ishlarni yanada jadallashtirish, ularni ilmiy- texnik faoliyatga keng jalb qilish, iqtidorli yoshlarning, jumladan, olis hududlarda istiqomat qilayotgan yigit-qizlarning bilim, ko‘nikma va malakasini oshirish, innovatsion g‘oyalarini amaliyotga tatbiq etish hamda hayotda o‘z o‘rnini topishiga ko‘maklashishga qaratilgan tizimli ishlar amalga oshirildi. Jumladan, O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 18-yanvarda “O‘zbekistonda yoshlarga oid davlat siyosatini 2025-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi 23-sonli va 2022-yil 18-yanvarda “Iste’dodli yoshlarni qo‘llab-quvvatlash “Ulug‘bek” jamg‘armasi faoliyatini rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 30-sonli Qarorlari qabul qilindi. Iqtidorli yoshlarni izlab topish, iste’dodini ro‘yobga chiqarish va ularni qo‘llab-quvvatlash va rag‘batlantirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri etib belgilangan.

Xulosa qilib aytganda, Yangi O‘zbekistonning 2022–2026-yillarga mo‘ljallangan taraqqiyot strategiyasining har bir bandida belgilab berilgan chora-tadbirlarda yosh-larimizning ertangi farovon turmush tarzi, mamlakatimiz kelajagi aks ettirilgan. Kelgusidagi vazifamiz esa yuqoridagi maqsadlarning izchilligini, yanada xalqchilligini oshirish va hayotiyligini ta’minlash uchun barchamiz o‘z burchimiz va mas’uliyatimizni his qilgan holda ozod va obod Vatan, erkin va farovon hayot qurish yo‘lida xizmat qilishimiz lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Innovatsion ta’lim texnologiyalari va metodlari darslik SH.SH.OLIMOV, SH.X.SAMIYEVA, N.X.ASLANOVA, F.J.RO‘ZIYEV.

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022– 2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi PF–60-son Farmoni // <https://lex.uz/docs/584106>.
3. O‘zbekistonda yoshlar tadbirkorligini qo‘llab-quvvatlash va rivojlantirishda amalga oshirilayotgan islohotlar samarasi // <https://review.uz/oz/post/> ozbekistonda-yoshlar-tadbirkorligini-qollab-quvvatlash-va-rivojlantirishda-amalga-oshirilayotgan-islohotlar-samarasi.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev raisligida yoshlarning bandligini ta‘minlash va bo‘sh vaqtini mazmunli tashkil etish chora-tadbirlari bo‘yicha videoselektor yig‘ilish // <https://uza.uz/uz/posts/> yoshlar-bandligini-taminlash-pirovardmaqsad_237495.
5. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 18-yanvardagi “O‘zbekistonda yoshlarga oid davlat siyosatini 2025-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi 23-sonli qarori // <https://lex.uz/docs/> 5234746.